

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

М.Г. Скікевич, К.П. Должкова, І.В. Бойко

Нові соціально-економічні реалії сучасного життя вимагають необхідності адаптування до загальноприйнятих стандартів навчання. У цьому зв'язку актуалізується проблема комплексного підходу до підготовки та виховання студентів, оскільки професійно-кваліфікаційна структура медицини потребує підготовки висококваліфікованих фахівців різних спеціальностей (у тому числі хірургів-стоматологів).

Стрижньовим показником рівня кваліфікації сучасного фахівця є його висока професійна компетентність та конкурентоспроможність. Для досягнення такого результату лікар (або студент-медик) повинен бути не тільки всебічно розвинутим, а й фізично та психічно здоровим, щоб своїм прикладом надихати пацієнта на необхідність здорового образу життя.

Успішна діяльність спеціалістів хірургів-стоматологів залежить від здатності передбачати та оцінювати багатофакторні задачі, у цьому допомагає вирішення тестових завдань.

Контроль є важливою складовою навчання. При правильному використанні він може сприяти досягненню кінцевих цілей навчання. Неможна переоцінювати важливість прийняття рішень про те, як і коли проводити оцінку знань і умінь студентів.

Першочерговою ціллю тестування є обговорення того, що вважається найбільш важливим. Тести є потужним стимулюючим фактором, і студенти будуть вчити саме те, що на їхню думку буде оцінюватися. Контроль також допомагає ліквідувати прогалини у навчанні, мотивуючи студентів до самостійного читання і активної участі у навчальному процесі. Цей результат тестування особливо важливий при вивченні професійно-орієнтованих дисциплін, коли процес навчання студентів має особливості, пов'язані із

особливостями та відмінностями окремих баз практичного навчання. Також цей результат може бути важливим при вивченні деяких фундаментальних наук (наприклад, при проблемно-орієнтованому навчанні), коли освітній досвід студентів має відмінності.

Оскільки тести мають сильний вплив на процес навчання студентів, необхідно розробляти такі тести, які будуть сприяти досягненню цілей навчання. Введення контролю практичних навичок заставляє студентів переходити з бібліотеки у навчальні лабораторії, де вони намагаються одержати навички практичної діяльності. З іншого боку, введення тестів, що оцінюють лише запам'ятовування ізольованих фактів, заставляє студентів «зубрити» підручники.

У зв'язку з вищесказаним, на цей час актуальним є питання про те, як скласти високоякісні питання множинного вибору, які оцінюють вміння студентів інтерпретувати дані й приймати рішення, що є важливою складовою професійно-практичної підготовки лікаря.

Шлях студентів до достатніх або навіть відмінних знань буде менш важким, якщо вони будуть мати постійну інформацію про свої досягнення у навчанні.

Цілі тестування: повідомити студентам, який матеріал є важливим; створити у студентів мотивацію до навчання; знайти прогалини у знаннях, що вимагають корекції або додаткового вивчення; визначити остаточну оцінку або прийняти рішення про переведення на наступний курс; знайти слабкі сторони навчальної програми або навчального курсу.

Що має бути перевірено: зміст має відповідати цілям курсу; оцінка важливих тем повинна мати більшу вагу, ніж менш важливих; час тестування з кожної теми має відбивати відносну важливість теми; сукупність тестових завдань має бути репрезентативною відносно навчальних цілей.

Відбір тестових завдань. Метою будь-якого контролю є важливість зробити висновки щодо навичок особи, що екзаменується, - висновки, які можна поширити з конкретних проблем (або випадків, тестових завдань), що

включені до екзамену, на більш широку сферу, з якої були вибрані випадки (або питання). Зрозуміло, що контроль вимагає часу. Також зрозуміло, що відводячи час на контроль, ви залишаєте менше часу на все інше. Незалежно від того, чи розробляєте ви всеосяжний план оцінки, або ж вирішуєте, що включити у конкретний тест, все одно ви стикнетесь із проблемою відбору матеріалу для тестових завдань.

По-перше, необхідно вирішити, що буде включене у тест. Увага, що приділяється цій проблемі, має відповідати її відносній важливості. Для перевірки необхідно вибрати теми, а також вибрати навички; не можна питати про все одразу. Результати відбору тестових завдань є основою для оцінювання досягнень у більш широкій сфері, що є кінцевою метою. Характер відібраних завдань визначає ступінь відтворюваності (надійності, узагальненості) і точності завдань (вірогідності, валідності) отриманої оцінки істинних знань і вмінь. Якщо набір тестових завдань не є репрезентативним (наприклад, включає в себе переважно питання лише з однієї теми), результати екзамену будуть недостовірними і не дадуть можливості оцінити досягнення у тій сфері, що цікавить. Якщо набір завдань занадто малий, то результати екзамену можуть виявитися недостатньо стабільними, щоб відбити істинні знання та вміння.

При використанні тестів з питаннями множинного вибору майже завжди є єдиний «оцінювач» (комп'ютер) і серії або групи питань, щоб сформувати набір тестових завдань, необхідно відібрати групи питань для використання у тесті. При інших методах оцінювання (усний чи письмовий екзамен) підбір завдань є набагато складнішим, тому, що при будь-якому екзамені, коли не можна провести механічну оцінку, також є необхідним враховувати вплив «оцінювача». На таких екзаменах важливо, щоб оцінка не залежала від особистості екзаменатора. У цьому випадку відбір ведеться у двох напрямках: один по відношенню до питань, або завдань, а другий – у відношенні екзаменаторів, щоб мінімізувати ефект жорсткості або лояльності викладача або дію інших факторів особистого характеру, що може викликати протиріччя у

оцінці різних оцінювачів. При великому наборі тестових завдань викиди (піки та спади) у результаті відповідей, а також викиди у різних оцінювачів необхідно усереднювати.

Похибки тестових завдань. Гарне тестове питання має задовольняти два основних критерії. По-перше, тестове питання має бути важливим за змістом. Крім того, тестові завдання, що покликані оцінювати критично важливі завдання, не будуть виконувати свого призначення, якщо не матимуть гарної структури. Необхідно уникати помилок, від яких виграють досвідчені у тестуванні студенти, а також уникати надмірної складності. Це передумова того, що тести будуть давати валідні результати. Гарно складене питання з одним найкращим варіантом відповіді має задовольняти правило «закритих варіантів відповіді» - можливості відповісти на питання не маючи варіантів відповіді. Такі питання можна використовувати для письмового екзамену.

Найбільш поширеними є два типи похибок тестових завдань – пов'язаних з досвідченістю студентів у тестуванні та надмірною складністю. Похибки першого типу полегшують деяким студентам вибір правильних відповідей. При цьому студенту ґрунтуються лише на своєму досвіді у тестуванні. Такі похибки звичайно спостерігаються у тестових завданнях, які не сфокусовані і не задовольняють правило «закритих варіантів відповіді». При наявності похибки у вигляді надмірної складності, питання стає важким незалежно від параметру, що оцінюється. Важливо, щоб тести не мали похибок, що дозволить забезпечити рівні можливості як для досвідчених, так і для недосвідчених у тестуванні студентів. Вірогідність правильної відповіді на питання має залежати від рівня знань особи, що екзаменується, і не повинна залежати від досвіду студентів у тестуванні.

Похибки, що стосуються досвідченості у тестуванні: граматичні підказки – один або більше варіантів відповідей не відповідає умові завдання; логічні підказки – частина варіантів відповідей вичерпує всі можливі варіанти; абсолютні терміни – використання слів «завжди» або «ніколи» у деяких варіантах відповідей; довга правильна відповідь – правильна відповідь довше,

більш конкретна або більш повна, ніж інші варіанти відповідей; повторення слів – слово або фраза з умови завдання повторюється у правильному варіанті відповіді; тенденція до конвергенції – правильна відповідь має найбільшу подібність до елементів інших варіантів відповідей.

Загальні рекомендації по складанню тестових завдань:

- переконайтесь, що на тестове завдання можна відповісти не дивлячись на варіанти відповіді, або що варіанти відповідей на 100% вірні або невірні;
- включити в умову найбільшу частину інформації з тестового завдання;
- зосереджуйте увагу на важливих моментах, уникайте надлишкової інформації та пишіть правдоподібні відповіді;
- умова завдання має бути довгою, а варіанти відповідей короткими, не витрачаючи часу на надмірну деталізацію фактів;
- уникайте «заплутаних» або надмірно складних тестових завдань;
- складайте граматично правильні та логічні варіанти відповідей;
- розташовуйте варіанти відповідей у логічному або алфавітному порядку;
- якщо використання заперечення в умові завдання необхідне, варіанти відповіді мають бути короткими, найкраще в одно слово.

Наш досвід демонструє, що шляхом формування відповідної культури виховання здорового образу життя ми формуємо високоосвічених, конкурентоспроможних та фізично і психічно здорових фахівців.